

Preek Open leven 3 - Hoop
Jos Douma, 1 december 2019 (Eerste Advent)

Op Facebook werd afgelopen week met Advent in aantocht een mooie tekst (van ds. J. Boendermaker) verspreid over hoop. En toen ik die tekst langs zag komen en las en merkte hoe rakend de woorden waren, dacht ik: daar is het begin van de boodschap van komende zondagmorgen. Luister maar. Het gaat over hoop:

Hoop is

dat gevangen zitten niet het laatste is
dat honger hebben niet het laatste is
dat rotwerk hebben niet het laatste is
dat macht niet het laatste is
dat je werk verliezen niet het laatste is
dat ik haat je niet het laatste is

Hoop is

dat steeds maar niet beter worden niet het laatste is
dat niet mee kunnen komen niet het laatste is
dat iemand kwijtgeraakt zijn niet het laatste is
dat schuld hebben aan een ongeluk niet het laatste is
dat het kan me niet schelen niet het laatste is
dat ik weet me geen raad niet het laatste is

Hoop is

dat de wereld is een puinhoop niet het laatste is
dat een rotstreek niet het laatste is
dat helemaal alleen zijn niet het laatste is
dat nergens meer zin in hebben niet het laatste is
dat nog veel meer niet het laatste is
dat het allerlaatste niet het laatste is

Dat is hoop.

Want als je om je heen kijkt in onze wereld en onze samenleving, zou je er hopeloos van worden. Wat een geweld en criminaliteit, zoveel mensen die eenzaam zijn, wat is er veel haatpraat in de social media. Om het nog maar niet te hebben over aardbevingen,

vluchtelingenkampen, ernstige ziektes en de klimaatcrisis. Gewoon een willekeurige krantenkop die ik tegenkwam: “Wereldwijd zitten twee miljoen kinderen gevangen in de commerciële seksindustrie.” Of deze: “Eens per vijf minuten sterft kind aan aids.” Dat moet je eens op je in laten werken...

Met compassie én met woede kijken naar dat wat is

Met elkaar vormen we een falende mensheid. Advent is de periode in het kerkelijk jaar waarin we dat extra op ons in laten werken. We kijken ernaar en we lopen er niet bij weg.

Want die neiging heb ik in elk geval wel: wegstaren, weglopen, me richten op wat wel goed en mooi is - want dat is er gelukkig ook. Nee, Advent is de periode in het kerkelijk jaar waarin we met compassie kijken naar de puinhoop die we er met elkaar van maken in deze wereld. Zoveel gebrokenheid, zoveel zonde, zoveel chaos. We laten ons er door raken. Zo zit onze wereld in elkaar. Zoveel falen en zoveel verdriet.

Dat klinkt nog niet heel hoopvol. Daar gaan we wel naartoe, maar dat kost echt even wat tijd. Hoop kan ook snel verworden tot oppervlakkig optimisme. Er is weinig reden tot optimisme in deze wereld. We moeten eerst nog meer doen. En dat leren we van Augustinus, een kerkvader uit de vijfde eeuw. Hij schreef over hoop. Hij zei: “Hoop heeft twee dochters: woede en moed. Woede om hoe de dingen gaan, moed om de dingen beter te maken dan ze zijn.”

Ik zei: we kijken met compassie. Zeker, moeten we echt doen. Maar we moeten ook kwaad worden. Woedend. Dat gaat niet over blinde drift, onbeheerste woede, of woede die een soort grondgevoel wordt in je leven, want daar gaat je leven aan kapot. Nee, woede als onze emotionele reactie op het kwaad dat we zien, op de gebrokenheid en het verdriet en het onrecht dat we als mensen met elkaar veroorzaken. Ben jij wel eens ontzettend kwaad over het onrecht in deze wereld? Goed boos? Dat de tranen je in de ogen springen?

En die woede leidt dan niet tot verwoesting, zegt Augustinus, maar tot moed. De moed om er op jouw plek iets aan te doen. Om moedige daden te stellen van waarheid en recht en liefde. Want God is er ook nog! Jezus is er ook nog! De heilige Geest is er ook nog!

Bidden om Gods koninkrijk

Daarom luisteren we vanmorgen naar Jezus die ons leert bidden. Hij zegt: 'mensen, midden in deze wereld vol chaos en gebrokenheid en onrecht, midden in deze wereld - trek je terug in je huis, sluit de deur en ga bidden!' Hij zegt dus niet: 'ga direct de straat op, ga er meteen wat aan doen'. Want dan zouden we het in eigen kracht en naar eigen inzicht gaan doen. Nee, eerst je terugtrekken. Dat voelt vreemd aan, maar er bestaat ook heel veel onheilige ijver in deze wereld. Dat wij de wereld beter willen maken. Dat het ons project wordt, ons ego-project. Maar het moet Góds project zijn. Het is Gods project, Gods plan, Gods visioen: een betere wereld begint bij Jezus.

Trek je terug in je huis, sluit de deur en bid.

Eerst: 'Onze Vader in de hemel' - vertrouw je toe aan Gods onvoorstelbare en onuitputtelijke liefde. Vertrouw op Hem, niet op jezelf. Vertrouw op zijn liefde voor jou en voor de hele wereld.

En dan: 'Laat uw naam geheiligd worden' - vind je vreugde niet in je omstandigheden, in jezelf, in wat je kunt of hebt of doet, maar in God alleen. Hij is de Ik ben die ik ben. Hij is de bevrijder. Hij is de barmhartige. Hij is de vergevende en verlossende God. Uw naam heilig!

En dan, de gebedszin van vandaag: 'Laat uw koninkrijk komen' - en daarmee bedoelen we dan niet te zeggen: 'laat Jezus maar snel terugkomen' - hoewel ook dat zeker ons verlangen mag zijn. Maar het is niet wat Jezus bedoelt met dat komende koninkrijk. 'Laat uw koninkrijk komen' is een oefening in hoop. De hoop op Gods nieuwe wereld die zichtbaar wordt hier op aarde door ons heen. Het is en blijft het plan, het project, het visioen van God, maar hij schakelt ons in, hij wil dat we erin meedoen, in de kracht van de heilige Geest die ons gegeven is, de heilige Geest van Jezus. 'Maak uw nieuwe wereld zichtbaar door ons heen! Vul ons met hoop op een betere wereld!'

Ik heb het in een eerdere preek ook al gezegd: het Onze Vader bidden is niet vrijblijvend. Als je dat gebed bidt - en ik wil jullie dringend aanbevelen om dat gebed te bidden, het te leren kennen, opnieuw misschien - als je dat gebed bidt, dan zeg je: 'Vader, ik doe mee! Op mij mag u rekenen. Ik wil onderdeel uitmaken van dat plan van u, dat plan om deze wereld te herstellen, te verlossen en te bevrijden. Maar ik heb zelf niks in te brengen. Ik kan alleen doen wat u door mij heen wilt doen.' Dat is de reden dat we eerst in die

binnenkamer moet komen om van daaruit in de buitenwereld aanwezig te zijn in Gods kracht, niet in eigen kracht.

Want er is niets dat Jezus meer aan het hart gaat dan dat koninkrijk. Heel zijn evangelieverkondiging cirkelt rond dat koninkrijk. Dit is zijn boodschap: 'De tijd is aangebroken, het koninkrijk van God is nabij. Kom tot inkeer en hecht geloof aan dit goede nieuws'. Als je deze zin niet begrijpt, begrijp je het christelijk geloof niet. Let er ook op dat Jezus niet zegt: 'Het is tijd geworden om met elkaar een kerk te voren.' Het gaat Jezus niet om de kerk. Het gaat Jezus om het koninkrijk en de kerk is op zijn best een oefenplaats, een voorhoede van dat koninkrijk, maar niet het koninkrijk zelf.

Koninkrijk is: dat Jezus aan het werk is in deze wereld, in mensen, tussen mensen, door mensen heen. Koninkrijk gaat over liefde en recht, waarheid en gerechtigheid, over vrede in deze wereld. De vrede van God. De vrede van Christus die alle verstand te boven gaat.

Een profeet met een visie

En God heeft altijd al mensen gestuurd om zijn volk te herinneren aan dit visioen van het koninkrijk. Dat is maar niet begonnen bij Jezus. Het Oude Testament is vol profeten die zeggen: deze wereld is kapot, jullie maken er een puinhoop van, volk van God, zie dat toch, bekeer je toch. Blijf niet in het donker ronddwalen maar stel je open voor het licht.

Micha was zo'n profeet. Micha was zo'n man die visioenen van God heeft gezien en een stem van de Troon heeft gehoord. Hij was door God geroepen om anders te kijken, om onrecht niet recht te praten, maar om onrecht onrecht te laten zijn en op te roepen tot bekering. Hij kreeg taal van God aangereikt. Geen informatieve taal alleen maar, die je kunt aanhoren om vervolgens weer onveranderd verder te gaan. 'Dat weten we dan ook weer.' Nee, transformatieve taal, taal die verandert, taal die de ogen opent, taal die je in een veranderingsproces brengt. Taal die je anders leert kijken en je ogen opent voor God koninkrijk en je hart opent om je door dat visioen te laten leiden.

Zo moet je zo'n visioen lezen dat Micha heeft. Boven het boekje van Micha staat: het visioen dat hij zag over Samaria en Jeruzalem. En dat kun je historisch opsluiten in de tijd van toen. Maar dat is niet de bedoeling. Het zijn woorden gesproken in het hier en nu van onze werkelijkheid. 'Eens zal de dag komen!' Hoor je hoe hoopvol dat klinkt? 'Eens zal de dag komen!' God komt eraan. Hij is erbij.

‘Eens zal de dag komen dat de berg met de tempel van de Heer rotsvast zal staan.’ De tempel staat voor Gods aanwezigheid. God zal helemaal aanwezig zijn en de mensen zullen het zien. ‘Volken zullen daar samenstromen, machtige natie zullen zeggen’ - en opnieuw: sluit dit niet op in de tijd van toen - God spreekt ons nu profetisch aan:

‘Laten we optrekken naar de berg van de HEER,
naar de tempel van Jakobs God.
Hij zal ons onderrichten, ons de weg wijzen,
en wij zullen zijn paden bewandelen.’

Is dat wat we willen? Is dat wat jij wilt?
Naar God toegaan? Dat hij ons onderricht? Dat hij ons de weg wijst?
En dat wij die weg dan ook echt gaan? Hoopverspreiders zijn?

En luister eens naar deze visionaire woorden:

‘Dan zullen zij hun zwaarden omsmeden tot ploegijzers
en hun speren tot snoeimessen.
Geen volk zal nog het zwaard trekken tegen een ander volk,
geen mens zal meer weten wat oorlog is.’

Geen mens zal meer weten wat oorlog is.
Geen mens zal meer weten wat verdriet is.
Geen mens zal meer weten wat pijn is.
Geen mens zal meer weten wat een ongeluk is.
Geen mens zal meer weten commerciële seksindustrie is.
Geen mens zal meer weten wat een rotstreek is.
Geen mens zal meer weten wat schuld hebben aan een ongeluk is.
Geen mens zal meer weten wat je werk verliezen is.
Geen mens zal meer weten wat een klimaatcrisis is.
Geen mens zal meer weten wie satan is.
Geen mens zal meer weten wat haat is.

Wat een geweldig visioen! Advent is ook - temidden van pijn en puinhopen - het visioen levend houden, het visioen van de profeten van toen en van de profeten van nu. Het visioen van een betere wereld dan deze wereld. En die wereld is beter omdat het de wereld van Jezus is. Jezus die kwam, Jezus die is, Jezus die komt.

Bidden dus, mensen, om dat koninkrijk. Want gebed is de bron van actie die van God komt. Gebed is de bron van het waar worden van Gods plan.

Vader, laat uw koninkrijk komen!

Jezus, vul ons met hoop op een betere wereld!

Heilige Geest, maak uw nieuwe wereld zichtbaar door ons heen!

Hoop brengen in een hopeloze wereld

Hoe kun jij deze Adventstijd leven vanuit dat visioen en een hoopverspreider worden? Want wie bidt 'Laat uw koninkrijk komen' kan niet blijven zitten waar hij zit. Hoe kunnen we 24 dagen lang oefenen in hoop, omdat Jezus gekomen is, omdat Jezus er is, omdat Jezus komt?

Neem een situatie in gedachten die je raakt, in je eigen omgeving.

(Een gebroken huwelijk. Een conflict. Iemand die dakloos is. Armoede. Een onveilige woonbuurt.)

Voel compassie. Laat je raken.

Wees boos om de situatie.

Ga in je binnenkamer.

Bid tot je Vader.

Ontdek daar wat jij kunt doen, welke stap jij kunt zetten.

Kom tevoorschijn.

En doe het.

Doe het in de naam van Jezus.

Zo breng jij op jouw plek (je werk, je gezin, je buurt, je stad, je huwelijk) hoop waar alleen hopeloosheid lijkt te zijn.

Laten we bidden...